

Majetková a hospodářská kriminalita

přednáška 4

Trestní sankce

Zásady ukládání:

- lze ukládat **pouze** podle **zákona**
- pachateli **nelze** uložit **kruté** a **nepřiměřené** trestní sankce. Výkonem trestní sankce **nesmí** být **ponížena lidská důstojnost**
- nutno ukládat s **přihlédnutím** k **povaze** a **závažnosti** spáchaného trestného činu a **poměrům** pachatele
- pokud postačí uložení trestní sankce pachatele méně postihující, nesmí být uložena trestní sankce pro pachatele citelnější

Druhy trestních sankcí:

- tresty
- ochranná opatření (u mladistvých)

Trestní sankce

§ 39 tr. zákoníku, Stanovení druhu a výměry trestu:

(1) Při **stanovení druhu trestu a jeho výměry soud** přihlédne k **povaze a závažnosti** spáchaného trestného činu, k osobním, rodinným, majetkovým a jiným **poměrům** pachatele a k jeho dosavadnímu způsobu života a k **možnosti jeho nápravy**; dále přihlédne k chování pachatele po činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu, a pokud byl označen jako spolupracující obviněný, též k tomu, jak významným způsobem přispěl k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Přihlédne také k účinkům a důsledkům, které lze očekávat od trestu pro budoucí život pachatele.

(2) **Povaha a závažnost** trestného činu jsou určovány zejména **významem chráněného zájmu**, který byl činem dotčen, **způsobem provedení činu a jeho následky**, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, **mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem**.

(3) Při stanovení druhu trestu a jeho výměry soud přihlédne k **polehčujícím a přitěžujícím** okolnostem (§ 41 a 42), k **době, která uplynula od spáchání** trestného činu, k případné změně situace a k délce trestního řízení, trvalo-li nepřiměřeně dlouhou dobu. Při posouzení přiměřenosti délky trestního řízení soud přihlédne ke složitosti věci, k postupu orgánů činných v trestním řízení, k významu trestního řízení pro pachatele a k jeho jednání, kterým přispěl k průtahům v trestním řízení.

(4) K okolnosti, která je zákonným znakem trestného činu, včetně okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, nelze přihlédnout jako k okolnosti polehčující nebo přitěžující. K okolnosti odůvodňující mimořádné snížení trestu odnětí svobody nelze přihlédnout jako k okolnosti polehčující.

Trestní sankce

§ 39 tr. zákoníku, Stanovení druhu a výměry trestu:

*(5) K okolnosti **přítěžující** se přihlédne,*

*a) jde-li o **těžší následek**, i tehdy, zavinil-li jej pachatel z nedbalosti, vyjímaje případy, kdy trestní zákon vyžaduje i zde zavinění úmyslné,*

b) jde-li o jinou skutečnost, i tehdy, jestliže o ní pachatel nevěděl, ač o ní vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl, vyjímaje případy, kdy trestní zákon vyžaduje, aby o ní pachatel věděl.

*(6) Při stanovení **druhu** trestu a jeho **výměry** přihlédne soud*

*a) u **spolupachatelů** též k tomu, **jakou měrou jednání** každého z nich přispělo ke spáchání trestného činu,*

*b) u **organizátora, návodce a pomocníka** též k **významu a povaze jejich účasti** na spáchání trestného činu,*

*c) u **přípravy** k zvláště závažnému zločinu a u pokusu trestného činu též k tomu, **do jaké míry** se jednání pachatele k **dokonání** trestného činu **přiblížilo**, jakož i k okolnostem a k důvodům, pro které k jeho dokonání nedošlo.*

*(7) **Získal-li** nebo snažil-li se získat **pachatel** trestným činem **majetkový prospěch**, **přihlédne** k tomu soud při **stanovení druhu** trestu a jeho **výměry**; jestliže to nevyklučují jeho majetkové nebo osobní poměry, **uloží** mu s přihlédnutím k výši takového majetkového prospěchu **některý z trestů**, který ho **postihne na majetku** (§ 66 až 72), a to jako **trest samostatný nebo vedle jiného trestu**.*

Trestní sankce

§ 41 tr. zákoníku, Polehčující okolnosti:

- a) spáchal trestný čin **poprvé a pod vlivem okolností na něm nezávislých,***
- b) spáchal trestný čin v **silném rozrušení, ze soucitu nebo z nedostatku životních zkušeností,***
- c) spáchal trestný čin **pod tlakem závislosti nebo podřízenosti,***
- d) spáchal trestný čin **pod vlivem hrozby nebo nátlaku,***
- e) spáchal trestný čin **pod vlivem tíživých osobních nebo rodinných poměrů, které si sám nezpůsobil,***
- f) spáchal trestný čin **ve věku blízkém věku mladistvých,***
- g) spáchal trestný čin **odvraceje útok nebo jiné nebezpečí, aniž byly zcela splněny podmínky nutné obrany nebo krajní nouze, anebo překročil meze přípustného rizika nebo meze jiné okolnosti vylučující protiprávnost,***
- h) spáchal trestný čin **v právním omylu, kterého se bylo možno vyvarovat,***

Trestní sankce

§ 41 tr. zákoníku, Polehčující okolnosti:

- i) trestným činem způsobil nižší škodu nebo jiný menší škodlivý následek,*
- j) přičinil se o odstranění škodlivých následků trestného činu nebo dobrovolně nahradil způsobenou škodu,*
- k) svůj trestný čin sám oznámil úřadům,*
- l) napomáhal při objasňování své trestné činnosti nebo významně přispěl k objasnění trestného činu spáchaného jiným,*
- m) přispěl zejména jako spolupracující obviněný k objasňování trestné činnosti spáchané členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny,*
- n) trestného činu upřímně litoval, nebo*
- o) vedl před spácháním trestného činu řádný život.*

Trestní sankce

§ 42 tr. zákoníku, Přitěžující okolnosti:

- a) spáchal trestný čin s rozmyslem nebo po předchozím uvážení,*
- b) spáchal trestný čin ze ziskuchtivosti, z pomsty, z národnostní, rasové, etnické, náboženské, třídní či jiné podobné nenávisti nebo z jiné zvláště zavrženíhodné pohnutky,*
- c) spáchal trestný čin surovým nebo trýznivým způsobem, zákeřně, se zvláštní lstí nebo jiným obdobným způsobem,*
- d) spáchal trestný čin využívaje něčí nouze, tísně, bezbrannosti, závislosti nebo podřízenosti,*
- e) trestným činem porušil zvláštní povinnost,*
- f) ke spáchání trestného činu zneužil svého zaměstnání, postavení nebo funkce,*
- g) spáchal trestný čin vůči osobě podílející se na záchraně života a zdraví nebo na ochraně majetku,*
- h) spáchal trestný čin ke škodě dítěte, osoby blízké, těhotné, nemocné, zdravotně postižené, vysokého věku nebo nemohoucí,*
- i) svedl k činu jinak trestnému, provinění nebo trestnému činu jiného, zejména dítě mladší patnácti let, mladistvého nebo osobu ve věku blízkém věku mladistvých,*

Trestní sankce

§ 42 tr. zákoníku, Přitěžující okolnosti:

j) spáchal trestný čin za krizové situace, živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život, veřejný pořádek nebo majetek, anebo na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace,

k) trestným činem způsobil vyšší škodu nebo jiný větší škodlivý následek,

l) trestným činem získal vyšší prospěch,

m) spáchal trestný čin ve větším rozsahu, na více věcech nebo více osobách, anebo trestný čin páchal nebo v něm pokračoval po delší dobu,

n) spáchal více trestných činů,

o) spáchal trestný čin jako organizátor, jako člen organizované skupiny nebo člen spolčení, nebo

p) byl již pro trestný čin odsouzen; soud je oprávněn podle povahy předchozího odsouzení nepokládat tuto okolnost za přitěžující, zejména s ohledem na význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsob provedení činu a jeho následky, okolnosti, za kterých byl čin spáchán, osobu pachatele, míru jeho zavinění, jeho pohnutku a dobu, která uplynula od posledního odsouzení, a jde-li o pachatele trestného činu, který byl spáchán ve stavu vyvolaném duševní poruchou, anebo o pachatele, který se oddává zneužívání návykové látky a spáchal trestný čin pod jejím vlivem nebo v souvislosti s jejím zneužíváním, také tehdy, započal-li léčení nebo učinil jiná potřebná opatření k jeho zahájení

Trestní sankce

Úhrnný trest:

- odsuzuje-li soud pachatele za **dva nebo více** trestných činů, **uloží** mu **úhrnný trest** podle toho **ustanovení**, které se **vztahuje** na trestný čin z nich **nejpřísněji trestný**
- jde-li o **vícečinný souběh většího počtu** trestných činů, **může soud** pachateli uložit trest odnětí svobody v **rámci trestní sazby**, jejíž **horní hranice se zvyšuje o jednu třetinu**
- **horní hranice trestní sazby** odnětí svobody však **nesmí** ani **po tomto zvýšení převyšovat dvacet let** a **při ukládání výjimečného trestu** odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let **nesmí převyšovat třicet let**
- lze v rámci úhrnného trestu uložit i jiný druh trestu

Souhrnný trest:

- podle zásad pro úhrnný trest
- když odsuzuje pachatele **za trestný čin**, který **spáchal dříve**, než byl soudem prvního stupně **vyhlášen** odsuzující **rozsudek za jiný jeho trestný čin** (souzený skutek se stal dříve než jiný pro který již byl pachatel odsouzen)
- spolu s uložením souhrnného trestu soud **zruší výrok o trestu uloženém** pachateli rozsudkem **dřívějším**
- souhrnný trest **nesmí být mírnější než trest** uložený rozsudkem **dřívějším**.

Trestní sankce

§ 46 tr. zákoníku, upuštění od potrestání:

Od potrestání pachatele, který spáchal přečin, jeho spáchání lituje a projevuje účinnou snahu po nápravě, lze upustit, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a k dosavadnímu životu pachatele lze důvodně očekávat, že již pouhé projednání věci postačí k jeho nápravě i k ochraně společnosti.

Lze také upustit od potrestání

- za současného uložení ochranného léčení nebo zabezpečovací detence
- podmíněně ale s dohledem

Trestní sankce

Druhy trestů:

- odnětí svobody
- domácí vězení
- obecně prospěšné práce
- propadnutí majetku
- peněžitý trest
- propadnutí věci
- zákaz činnosti
- zákaz pobytu
- zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
- ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání
- ztrátu vojenské hodnosti
- vyhoštění

Trestní sankce

Trest odnětí svobody:

- **nepodmíněný** trest odnětí svobody
- **podmíněné odsouzení** k trestu odnětí svobody
- **podmíněné odsouzení** k trestu odnětí svobody **s dohledem**

Výjimečný trest:

- trest odnětí svobody **nad dvacet až do třiceti let**
- **jednak** trest odnětí svobody na **doživotí**
- může být uložen jen za **zvlášť závažný zločin**, u něhož to trestní zákon dovoluje

Trestní sankce

Výkon trestu odnětí svobody:

- ve věznici s ostrahou
- ve věznici se zvýšenou ostrahou

Do věznice se zvýšenou ostrahou soud zařadí pachatele, kterému byl uložen **výjimečný trest** (§ 54), kterému byl uložen trest odnětí svobody za trestný čin spáchaný ve prospěch **organizované zločinecké skupiny** (§ 108), kterému byl za **zvlášť závažný zločin** (§ 14 odst. 3) uložen trest odnětí svobody ve výměře **nejméně osm let**, nebo který byl odsouzen za **úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchl** nebo se pokusil uprchnout z vazby, z výkonu trestu nebo z výkonu zabezpečovací detence.

Trestní sankce

Druhy trestů pro právnické osoby:

- zrušení právnické osoby
- propadnutí majetku
- peněžitý trest
- propadnutí věci
- zákaz činnosti
- zákaz plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži
- zákaz přijímání dotací a subvencí